

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

14 02 20 19 р.

№ 211

Про затвердження стандарту професійної
(професійно-технічної) освіти
з робітничої професії «Овочівник»

Відповідно до законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1135 «Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти», розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244-р «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік» та наказу Міністерства освіти і науки України від 04.04.2018 № 320 «Про розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісного підходу в 2018 році»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Овочівник» (код 6111), що додається.
2. Установити, що стандарт, зазначений у пункті 1 цього наказу, упроваджується в освітній процес з 01 вересня 2019 року.
3. Департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України (Кучинський М. С.), ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (Завалевський Ю. І.) надавати закладам професійної (професійно-технічної) освіти методично-консультативну допомогу з питань упровадження стандарту, зазначеного у пункті 1 цього наказу.
4. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 10.07.2015 № 740 «Про затвердження державного стандарту професійно-технічної освіти з професії «Овочівник».
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Першого заступника Міністра Хобзея П. К.

Міністр

Л. М. Гриневич

Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
від « 14 » 02 2019 р. № 211

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти

СП(ПТ)О 6111. А.01. 13-2018
(позначення стандарту)

Професія: Овочівник

Код: 6111

Професійні кваліфікації:

овочівник 2-го розряду;
овочівник 3-го розряду;
овочівник 4-го розряду;
овочівник 5-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2019

Інформація про робочу групу

Розробники

Шевчук Л. І. - директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області, кандидат педагогічних наук, доцент.

Багмут О. М. - завідувач сектору наукового та навчально-методичного забезпечення модернізації змісту професійної освіти ІМЗО МОН України.

Шнюкова І. В. - науковий співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО МОН України.

Селізар В.М. – в.о. директора ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького».

Дригула С.І. - заступник директора з навчальної роботи, викладач хімії та біології ДНЗ «ВПУ №11 м.Хмельницького».

Вознюк І.В. - заступник директора з навчально-виробничої роботи ДНЗ «ВПУ №11 м.Хмельницького».

Бакалюк Н.М. - викладач хімії, біології ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького».

Кедис Л.А. – методист «ВПУ №11 м. Хмельницького».

Науковий консультант

Паржницький В. В. – начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО МОН України, канд. пед. наук.

Рецензенти

Міракін В.В. - директор ТОВ "Дубово-Агро"

Колесник О.Є. - фізична особа-підприємець

Здоровецький В.М. - фізична особа-підприємець

Літературний редактор

Лісіцина А. П. – методист лабораторії передового педагогічного досвіду та інформаційно-видавничої діяльності Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Технічний редактор

Стасюк М.П. – методист лабораторії професійної підготовки Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Керівники робочої групи

Кучинський М. С. – директор департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Мірошниченко К. Б. – заступник директора – начальник відділу змісту та організації навчального процесу департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (далі – СП(ПТ)О) з професії 6111 Овочівник розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №1077 «Про затвердження Плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки», розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 №275-р «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року», вимог кваліфікаційної характеристики професії Овочівник Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (випуск 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги», розділ «Рослинництво. Овочівництво. Садівництво», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 07.11.2003 р.) та інших нормативно-правових документів і є обов'язковим для виконання всіма закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення професійної кваліфікації, перепідготовку) кваліфікованих робітників.

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти містить:

титульну сторінку;
інформацію про робочу групу з розроблення СП(ПТ)О;
загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О;
загальнопрофесійний навчальний блок;
перелік навчальних модулів та професійних компетентностей;
перелік ключових компетентностей;
умовні позначення, що використовуються у СП(ПТ)О;
сферу професійної діяльності випускника;
специфічні вимоги до робітника з даної професії;
вимоги до кожної професійної кваліфікації.

Загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О

Підготовка кваліфікованих робітників за професією Овочівник включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації. Підготовка за кожною професійною кваліфікацією ґрунтується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом. Навчальний модуль – логічно завершена складова СП(ПТ)О, що формується на основі кваліфікаційної характеристики (далі – КХ) та/або, за наявності, професійного стандарту (далі – ПС), потреб роботодавців галузі, сучасних технологій, новітніх матеріалів.

Структура навчального модуля включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння навчального модуля може підтверджуватися відповідним документом (сертифікат/посвідчення/свідоцтво), що видається закладом освіти.

СП(ПТ)О визначає три групи компетентностей: загальнопрофесійні, ключові та професійні. Компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, уміння, морально-етичні цінності та

інші особистісні якості.

Загальнопрофесійні компетентності – знання та уміння, що є загальними (спільними) для професії. Якщо навчання здійснюється безперервно на декілька професійних кваліфікацій, то загальнопрофесійні компетентності набуваються один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом початкової професійної кваліфікації.

Ключові компетентності – загальні здібності й уміння (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію (набуваються впродовж всього терміну навчання поза робочим навчальним планом).

Професійні компетентності – знання та уміння особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до професійної кваліфікації, яку набуває здобувач освіти, що визначається робочим навчальним планом.

При організації підвищення професійної кваліфікації, перепідготовки або професійної підготовки на виробництві строк професійного навчання визначається за результатами вхідного контролю. Вхідний контроль знань, умінь та навичок здійснюється відповідно до законодавства.

Навчальний час здобувача освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;
урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;
навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;
навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації відповідно до законодавства.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, на навчальних полігонах, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Вимоги до кожної професійної кваліфікації включають:

кваліфікаційну характеристику;
вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівня, професійної кваліфікації осіб;
типову навчальну програму;
типовий навчальний план;
перелік основних засобів навчання.

Типова програма підготовки кваліфікованих робітників для кожної професійної кваліфікації визначає перелік навчальних модулів, перелік та зміст професійних компетентностей.

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників для кожної

професійної кваліфікації включає розподіл навчального навантаження між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою; консультації; кваліфікаційну атестацію. У типовому навчальному плані визначено загальну кількість годин для оволодіння професійною кваліфікацією та розподіл годин між навчальними модулями.

Робочі навчальні плани та програми для підготовки кваліфікованих робітників розробляються закладами професійної (професійно-технічної) освіти за погодженням із роботодавцями та органами управління освітою на основі типових навчальних планів та типових навчальних програм.

Робочі навчальні плани підготовки кваліфікованих робітників визначають графік навчального процесу, навчальні предмети, їх погодинний розподіл та співвідношення між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою.

Робочі навчальні програми для підготовки кваліфікованих робітників визначають зміст навчальних предметів відповідно до компетентностей та тематичний погодинний розподіл відповідно до робочих навчальних планів.

Перелік основних засобів навчання за кожною професійною кваліфікацією розроблено відповідно до потреб роботодавців, сучасних технологій та матеріалів.

За результатами здобуття кожної професійної кваліфікації проводиться державна або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація, що передбачає оцінювання набутих компетентностей та визначається параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє». Поточне оцінювання проводиться відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, органи управління освітою, засновники організовують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти та безпосередньо беруть участь у кваліфікаційній атестації.

Після завершення навчання кожен здобувач повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у галузі.

Навчання з охорони праці проводиться відповідно до вимог чинного законодавства «Про охорону праці». При складанні робочих навчальних планів та програм необхідно врахувати, що для початкового навчання (професійної підготовки) на теоретичну частину предмета охорона праці, що входить до загальнопрофесійного блоку, потрібно виділити не менше 30 годин навчального часу, а при підвищенні професійної кваліфікації та перепідготовці – не менше 15 годин навчального часу (п.2.3. Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 №15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за №231/10511 (із змінами).

Вивчення специфічних професійних питань з охорони праці необхідно здійснювати в курсах спеціальних та загальнотехнічних дисциплін – з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих навчальних предметів повинні включати відповідні питання безпеки

праці.

До самостійного виконання робіт здобувачів освіти допускаються лише після навчання й перевірки знань із охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються навчальним закладом разом з роботодавцями і ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів та погоджуються з регіональними органами освіти.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за однією професійною кваліфікацією, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за двома і більше професійними кваліфікаціями, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається диплом державного зразка.

Здобувачі, які достроково припиняють навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, присвоюється відповідна професійна кваліфікація за результатами попередньої кваліфікаційної атестації та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Умовні позначення, що використовуються в цьому СП(ПТ)О:

ЗПК – загальнопрофесійна компетентність;

КК – ключова компетентність;

ПК – професійна компетентність;

О - 2 – овоочівник 2-го розряду;

О - 3 – овоочівник 3-го розряду;

О - 4 – овоочівник 4-го розряду;

О - 5 – овоочівник 5-го розряду.

Сфера професійної діяльності. КВЕД ДК 003:2010

Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг.

Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів.

Загальнопрофесійний блок

та зміст загальнопрофесійних компетентностей

Позначення	Загальнопрофесійні компетентності	Зміст загальнопрофесійних компетентностей
ЗПК.1	Оволодіння основами трудового законодавства	Знати: основні трудові права та обов'язки працівників; положення, зміст, форми та строки укладання трудового договору; соціальні гарантії та соціальний захист, чинні на підприємстві.
ЗПК.2	Оволодіння основами галузевої	Знати: сутність понять суспільне виробництво, ринок і ринкові відносини, підприємництво, формування та розвиток ринку;

	та ринкової економіки	системи підприємництва, підприємство у системі ринкових відносин; суть і функції будівельного ринку, його структуру; суб'єкти та об'єкти будівельного ринку; основні економічні процеси, відносини та явища, які функціонують та виникають між суб'єктами економіки (підприємствами, державою та громадянами); основні фактори впливу держави (нормативно-законодавчу базу, податки, пільги, дотації).
ЗПК.3	Дотримання та виконання вимог з охорони праці, промислової і пожежної безпеки, виробничої санітарії	Знати: законодавчі акти та нормативні документи з охорони праці, пожежної безпеки, виробничої санітарії і навколишнього середовища та вимоги інструкцій підприємства з охорони праці, пожежної безпеки; правила галузевої безпеки; вимоги до організації робочого місця; правила електробезпеки під час обслуговування електрообладнання з професії; правила та засоби надання долікарської допомоги потерпілим у разі нещасних випадків. Уміти: визначати необхідні засоби індивідуального та колективного захисту, їх справність, правильно їх застосовувати; застосовувати первинні засоби пожежогасіння; надати долікарську допомогу потерпілим у разі нещасних випадків під час аварій; використовувати, в разі необхідності, засоби попередження й усунення природних та непередбачених виробничих негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо).
ЗПК.4	Оволодіння основами енергоефективності та енергозбереження	Знати: сутність понять енергія, енергоефективність і енергозбереження; види енергії, енергоспоживання в цілому, на будівництві, на робочих місцях з професії, в побуті; результати впливу енергоспоживання на екологію. Уміти: виконувати розрахунок оптимальної системи і режиму освітлення в навчальній майстерні і навчальному кабінеті; розробляти проекти з енергозбереження в будинку (квартирі) з урахуванням дотримання правил енергетичної та екологічної безпеки в побуті; проводити аналіз енергоспоживання в галузі будівництва, на робочих місцях з професії, в побуті; визначити шляхи економії енергії, способи подолання шкідливого впливу енергоспоживання на екологію.
ЗПК.5	Оволодіння основами роботи на персональному комп'ютері	Знати: основи роботи на персональному комп'ютері; вимоги до облаштування робочого місця та правила безпеки роботи на персональному комп'ютері. Уміти: працювати на персональному комп'ютері в обсязі, достатньому для виконання професійних обов'язків.

**Перелік навчальних модулів та професійних компетентностей
(О - овочівник 2, 3, 4, 5-го розрядів)**

Код модуля	Професійна компетентність	Найменування компетентності та навчального модуля
О - 2.1	Овочівництво як галузь сільського господарства. Овочівництво відкритого ґрунту	
	О - 2.1.1	Підготовка теплиць та інших споруд закритого ґрунту до вирощування овочевих культур.
	О - 2.1.2	Способи передпосівної підготовки насіння і сівба. Насінництво овочевих культур.
	О - 2.1.3	Технологія вирощування розсади овочевих культур
	О - 2.1.4	Догляд за овочевими культурами.
	О - 2.1.5	Технологія збирання врожаю. Технологія зберігання та переробки

	овочевої продукції.	
О- 2.2	Овочівництво закритого ґрунту	
	О - 2.2.1	Культиваційні споруди закритого ґрунту. Штучний клімат у закритому ґрунті.
	О - 2.2.2	Обігрів і види обігріву закритого ґрунту.
	О - 2.2.3	Тепличні ґрунти, їх підготовка. Загальні підготовчі роботи у закритому ґрунті.
	О - 2.2.4	Технологія вирощування розсади.
О - 2.3	Основи землеробства і екології. Захист рослин в овочівництві	
	О - 2.3.1	Наукові основи землеробства.
	О - 2.3.2	Ґрунти і їх родючість. Обробіток ґрунту. Основні заходи боротьби з ерозією ґрунтів.
	О - 2.3.3	Бур'яни і заходи боротьби з ними.
	О - 2.3.4	Добрива і їх застосування.
	О - 2.3.5	Сівозміни і їх класифікація. Зрошення і осушення земель. Охорона навколишнього середовища.
	О - 2.3.6	Роль захисту рослин для збереження врожаю. Комплекс методів захисту рослин.
	О - 2.3.7	Шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними. Хвороби овочевих культур та заходи боротьби з ними.
О- 2.4	Механізація робіт в овочівництві	
	О - 2.4.1	Загальні відомості про механізацію робіт. Знаряддя праці для виконання ручних робіт в овочівництві. Механізація обробітку ґрунту.
	О - 2.4.2	Механізація внесення добрив.
	О - 2.4.3	Механізація сівби насіння овочевих культур. Механізація садіння розсади.
	О - 2.4.4	Механізація садіння картоплі.
	О - 2.4.5	Механізація робіт по захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів.
	О - 2.4.6	Механізація збирання врожаю овочевих культур та картоплі.
	О - 2.4.7	Механізація збирання, обмолоту та відокремлення насіння з насінників, сушіння, очищення і сортування насіння. Механізація робіт в закритому ґрунті.
О - 3.1	Овочівництво відкритого ґрунту	
	О - 3.1.1	Овочеві сівозміни у відкритому ґрунті.
	О - 3.1.2	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини капустяних.
	О - 3.1.3	Сучасна технологія вирощування столових коренеплодів.
	О - 3.1.4	Сучасна технологія вирощування цибулі і часнику.
	О - 3.1.5	Сучасна технологія вирощування картоплі.
	О - 3.1.6	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини бобових і цукрової кукурудзи.
	О - 3.1.7	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини пасльонових.
	О - 3.1.8	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини гарбузових.
	О - 3.1.9	Сучасна технологія вирощування багаторічних і малопоширених овочевих культур.

	O – 3.1.10	Насінництво овочевих культур.
	O – 3.1.11	Організація праці в овочівництві. Вимоги до якості продукції.
O-3.2	Овочівництво закритого ґрунту	
	O – 3.2.1	Ґрунти та субстрати. Загальні підготовчі роботи у закритому ґрунті. Культурозміни у закритому ґрунті.
	O – 3.2.2	Сучасна технологія вирощування огірків у закритому ґрунті.
	O – 3.2.3	Сучасна технологія вирощування помідорів у закритому ґрунті.
	O – 3.2.4	Сучасна технологія вирощування пасльонових та гарбузових овочевих культур.
	O – 3.2.5	Сучасна технологія вирощування зелених культур у закритому ґрунті.
	O – 3.2.6	Сучасна технологія вирощування грибів у закритому ґрунті.
	O – 3.2.7	Використання бджіл на запиленні с/г культур.
O-3.3	Основи землеробства і екології. Захист рослин в овочівництві	
	O – 3.3.1	Ґрунти та їх родючість. Обробіток ґрунту. Основні заходи боротьби з ерозією ґрунтів.
	O – 3.3.2	Бур'яни і заходи боротьби з ними.
	O – 3.3.3	Добрива та їх застосування.
	O – 3.3.4	Сівозміни та їх класифікація. Зрошення і осушення земель. Охорона навколишнього середовища.
	O – 3.3.5	Основні шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними.
	O – 3.3.6	Хвороби овочевих культур та заходи боротьби з ними. Комплекс методів захисту рослин.
O-3.4	Механізація робіт в овочівництві	
	O – 3.4.1	Механізація обробітку ґрунту. Механізація робіт у закритому ґрунті.
	O – 3.4.2	Механізація внесення мінеральних і органічних добрив.
	O – 3.4.3	Механізація посіву овочевих культур.
	O – 3.4.4	Механізація садіння розсади.
	O – 3.4.5	Механізація робіт по захисту овочевих рослин від шкідників, хвороб і бур'янів.
	O – 3.4.6	Механізований збір врожаю овочевих культур.
O-4.1	Овочівництво відкритого ґрунту	
	O – 4.1.1	Вимоги овочевих рослин до умов навколишнього середовища і методи їх оптимізації.
	O – 4.1.2	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини капустяних.
	O – 4.1.3	Сучасна технологія вирощування столових коренеплодів.
	O – 4.1.4	Сучасна технологія вирощування цибулі і часнику.
	O – 4.1.5	Сучасна технологія вирощування картоплі.
	O – 4.1.6	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини бобових і цукрової кукурудзи.
	O – 4.1.7	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини пасльонових.
	O – 4.1.8	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини гарбузових.
	O – 4.1.9	Сучасна технологія вирощування зелених овочевих культур.
	O – 4.1.10	Сучасна технологія вирощування багаторічних і малопоширених овочевих культур.

O-4.2	Овочівництво закритого ґрунту	
	O – 4.2.1	Світлові зони в Україні, конструкції та енергетика споруд закритого ґрунту. Новітні методи вирощування овочевих культур.
	O – 4.2.2	Метод розсади в овочівництві.
	O – 4.2.3	Сучасна технологія вирощування огірків у закритому ґрунті.
	O – 4.2.4	Сучасна технологія вирощування помідорів у закритому ґрунті.
	O – 4.2.5	Сучасна технологія вирощування інших плодів овочевих культур.
	O – 4.2.6	Сучасна технологія вирощування зелених культур у закритому ґрунті.
	O – 4.2.7	Сучасна технологія вирощування вигонкових овочевих культур.
	O – 4.2.8	Насінництво овочевих культур.
O-4.3	Захист рослин в овочівництві	
	O – 4.3.1	Основні шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними. Організація роботи служби захисту рослин.
	O – 4.3.2	Хвороби сільськогосподарських культур та заходи боротьби з ними.
	O – 4.3.2	Комплекс методів боротьби з шкідниками та хворобами овочевих культур.
O-4.4	Механізація робіт в овочівництві	
	O – 4.4.1	Механізація обробітку ґрунту та внесення добрив. Механізація робіт в закритому ґрунті.
	O – 4.4.2	Механізація посіву, садіння розсади і картоплі.
	O – 4.4.3	Механізація робіт із захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів.
	O – 4.4.4	Механізація збирання врожаю. Механізація збирання, обмолоту та відокремлення насіння з насінників, сушіння, очищення і сортування насіння.
O-5.1	Агротехнології	
	O – 5.1.1	Спеціалізація овочівництва.
	O – 5.1.2	Сучасна технологія та агротехніка вирощування овочевих культур у відкритому ґрунті.
	O – 5.1.3	Сучасна технологія та агротехніка вирощування овочевих культур у закритому ґрунті.
	O – 5.1.4	Заходи боротьби з шкідниками і хворобами овочевих культур.
	O – 5.1.5	Механізація робіт в овочівництві. Організація робіт в овочівництві. Вимоги до якості продукції.

Перелік ключових компетентностей

Здатність працювати в команді.

Здатність відповідально ставитися до професійної діяльності.

Здатність самостійно приймати рішення.

Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

Здатність планувати трудову діяльність.

Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок.

Здатність визначати навчальні цілі та способи їх досягнення.

Здатність оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

Знання професійної лексики та термінології.

Дотримання професійної етики.

Запобігання конфліктних ситуацій.

Професійна кваліфікація: овочівник 2-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

2-й розряд

Завдання та обов'язки. Виконує нескладні ручні, кінно-ручні та механізовані роботи з вирощування овочів. Виконує роботи з шлейфування, боронування та коткування перед висіванням, садінням овочів. Готує насіння та садивний матеріал до висівання та садіння (очищення та сортування насіння, закладання посівного та садивного матеріалу для яровизації: гартування, стратифікація й пророщування, стратифікація та повітряно-теплова обробка, дражування та обробка насіння бактеріальними добривами, мікроелементами тощо). Пікірує розсаду, прополосе овочеві культури. Пасинкує, вершкує, вибирає огірки, помідори, капусту та зрізує зелені овочі (салат, шпинат, щавель, цибулю на стебло тощо). Виконує найпростіші роботи з доробки та зберігання овочів (просушування на токах і майданчиках цибулі та насіння овочевих культур, видалення, промивання та просушування насіння овочів, протирання та просіювання насіння, укладання овочів у сховища, перебирання, миття, очищення та сортування овочів). Обслуговує механізовані агрегати під час висівання насіння та садіння розсади. Виконує роботи в захищеному ґрунті з підготовки теплиць та парників до експлуатації (очищення парників і теплиць від снігу, заготівля та перелопачування дернової землі, очищення каркасів теплиць від старої плівки тощо). Дотримується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен знати: технологію роботи із затриманням снігу і талих вод, обробки ґрунту та догляду за посівами; агротехніку та технологію ручних робіт з підготовки ґрунту до висівання, садіння, приготування до внесення добрив у ґрунті, підготовки насіння і садивного матеріалу, пікірування розсади та сіянців овочевих культур, збирання урожаю огірків, помідорів, капусти та зелених культур у відкритому ґрунті, доробки та зберігання овочів; насінництво (закладання посівного та садивного матеріалу, стратифікація, дражування та обробка насіння бактеріальними добривами та мікроелементами); заправку сівалок і саджалок насінням та мінеральними добривами та піднесення садивного матеріалу до розсадосадильних машин; порядок виконання підготовчих робіт у захищеному ґрунті; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Кваліфікаційні вимоги. Повна загальна середня освіта. Професійна підготовка на виробництві. Без вимог до стажу роботи.

Приклади робіт

1. Боронування і шлейфування ґрунту.
2. Руйнування кірки ґрунту ротаційною мотикою, коткуванням.
3. Боронування посівів.
4. Підготовка ґрунту до висаджування розсади.
5. Просіювання торфу, попелу, землі та інших сипких речовин.
6. Очищення та сортування насіння.
7. Закладання посівного і садивного матеріалу для гартування, стратифікації і пророщення.
8. Стратифікація насіння.
9. Повітряно-теплове прогрівання насіння.

10. Дражування і оброблення насіння бактеріальними добривами та мікроелементами, змішування насіння із сипкою масою.

11. Замочування насіння.

12. Промивання насіння в соляному розчині.

13. Пікірування розсади.

14. Обслуговування механізованих агрегатів під час висівання насіння.

15. Обслуговування механізованих агрегатів під час садіння розсади.

16. Прополювання овочевих культур.

17. Проріджування овочевих культур.

18. Вибірання посадкового матеріалу овочів, коренеплодів з буртів, траншей, сховищ.

19. Різання кореневих для садіння.

20. Підготування овочів до закладання на зберігання.

21. Підготовка овочів до переробки.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Овочівник 2-го розряду

2.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

2.2. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна освіта або професійна підготовка на виробництві, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 2-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 6111 Овочівник

Професійна кваліфікація: овочівник 2-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 499 годин

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	ЗПБ	О -2.1	О -2.2	О -2.3	О -2.4
1.	Загальнопрофесійна підготовка	34	34				
2.	Професійно-теоретична підготовка	131	32	51	24	9	15
3.	Професійно-практична підготовка	317		93	112	59	53
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7					
5.	Консультації	10					
6.	Державна кваліфікаційна атестація (або поетапна атестація при продовженні навчання)	7					
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п. 4, 5)	489	66	144	136	68	68

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.

2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

**4. Типова програма з підготовки за професією Овочівник 2-го розряду
(Зміст професійних компетентностей)**

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль О - 2.1. Овочівництво як галузь сільського господарства. Овочівництво відкритого ґрунту		
О - 2.1.1	Підготовка теплиць та інших споруд закритого ґрунту до вирощування овочевих культур	Знати: загальні питання овочівництва; перспективи розвитку овочівництва в Україні; класифікацію овочевих культур за ботанічними, біологічними і господарськими ознаками; біологічні особливості овочевих культур; шляхи і методи підвищення врожайності овочевих культур; пілотний проект «Овочі України – 2020». Уміти: підготовлювати теплиці та інші споруди закритого ґрунту до вирощування овочевих культур; звільняти теплиці та інші споруди закритого ґрунту від рослинних решток; промивати покрівлі, обпалювати шпалери і утеплювати теплиці; вносити органічні і мінеральні добрива, розпушувальні матеріали; навішувати шпалерний дріт; здійснювати очистку і дезінфекцію теплиць та споруд закритого ґрунту; підготовлювати ґрунти і біопаливо, пропарювати ґрунт, закладати біопаливо, насипати ґрунт.
О - 2.1.2	Способи передпосівної підготовки насіння і сівба. Насінництво овочевих культур	Знати: поділ овочевих культур на групи за крупністю і періодом проростання; сортові і посівні якості насіння; способи передпосівної підготовки насіння; глибину загортання насіння; строки і способи сівби овочевих культур; садіння овочевих культур; вегетативне розмноження овочевих культур; закладання посівного та садивного матеріалу, стратифікація, дражування та обробка насіння бактеріальними добривами та мікроелементами; агротехніку насінницьких посівів овочевих культур; розміщення і концентрацію насінницьких посівів; технологію виробництва високоякісного насіння. Уміти: проводити передпосівну підготовку насіння дотримуючись технології; проводити підготовку насіння та садивного матеріалу до висівання та садіння (очищення і сортування насіння, загартування, стратифікація, пророщування та повітряно-теплова обробка насіння, дражування та обробка насіння бактеріальними добривами і мікроелементами); закладати садивний матеріал для яровизації; стратифікувати насіння; замочувати насіння; промивати насіння в соляному розчині.
О - 2.1.3	Технологія вирощування розсади овочевих культур	Знати: строки та способи висівання насіння; догляд за розсадою; технологію висаджування розсади на постійне місце; сучасні технології вирощування розсади: технологія вирощування розсади в касетах, ЕМ-технологія, технологія in-vitro, технології з використанням ґрунтозамінників, інтенсивна технологія, фріго-розсада, метод фертигації. Уміти: приготувати ґрунтосуміші для горщиків та парників; визначати посівні якості насіння (калібрування, хімічна обробка, стратифікація, дражування, термічна обробка, загартування, обробка добривами і біологічно активними речовинами, барботування, гідрофобізація, інкрустація); здійснювати посів насіння овочевих культур: капусти, перцю,

		помідор, цибулі, баклажанів та інших культур в торфоперегнійні горщики, касети, посівні ящики, стелажі теплиць та парники; пікірувати розсаду, доглядати за розсадою: поливати, підживляти, мульчувати, знищувати бур'яни; проводити боротьбу з шкідниками та хворобами.
О - 2.1.4	Догляд за овочевими культурами	Знати: технологію боронування посівів; технологію мульчування посівів; способи боротьби з бур'янами; проріджування посівів; розпушування міжрядь; підгортання рослин; пасинкування і прищипування рослин; зрошення рослин; заходи регулювання росту рослин. Уміти: скласти план догляду за різними овочевими культурами; здійснювати догляд за рослинами у закритому ґрунті: пікірувати розсаду, зрихлювати ґрунт, поливати та підживлювати, знищувати бур'яни, формувати рослини, здійснювати боротьбу з хворобами та шкідниками; виконувати агротехнічні заходи по догляду за рослинами у відкритому ґрунті: прополювати овочеві культури, вибирати огірки, помідори, капусту та зрізувати зелені овочі (салат, шпинат, шавель, цибулю на перо тощо); проріджувати овочеві культури.
О - 2.1.5	Технологія збирання врожаю. Технологія зберігання та переробки овочевої продукції	Знати: поняття про стиглість овочів; способи збирання овочевих культур; збирання огірків, помідорів, капусти та зелених культур; зменшення витрат при збиранні овочів; класифікацію овочів за придатністю до зберігання та переробки; характеристику режимів зберігання овочів; способи зберігання овочів; підготовка сховищ для зберігання продукції; післязбиральну обробку, закладання і зберігання овочів: просушування на токах і майданчиках цибулі та насіння овочевих культур, видалення, промивання та просушування насіння овочів, протирання та просіювання насіння, укладання овочів у сховища, перебирання, миття, очищення та сортування овочів; специфіку зберігання овочевої продукції в регульованому газовому середовищі (РГС); способи підготовки сировини до переробки; сучасні технології зберігання овочевої продукції; принципи і методи стерилізування; метод заморожування, висушування; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: збирати овочі дотримуючись технології; вибирати огірки, помідори, капусту; зрізувати зелені овочі (салат, шпинат, шавель, цибуля на перо); підготовляти овочесховища до зберігання овочів; підготовляти овочі до зберігання: просушувати на токах і майданчиках овочеві культури; підготовлювати насінневу продукцію: видаляти, промивати, протирати, просіювати та просушувати насіння овочів; підготовлювати овочі до переробки; перебирати, мити, очищати та сортувати овочі; закладати овочів та посівний і садивний матеріал на зберігання; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль О - 2.2. Овочівництво закритого ґрунту		
О - 2.2.1	Культивацийні споруди закритого ґрунту. Штучний клімат	Знати: роль закритого ґрунту у вирішенні питань із постачання ранніх овочів у несезонний період та забезпечення розсадою відкритого ґрунту; значення і сучасний стан овочівництва закритого ґрунту в Україні; види культивацийних споруд, їх характеристика; сучасні культивацийні споруди: теплиця типу

	у закритому ґрунті	Venlo, теплиці з полікарбонату; енергоефективні технології; особливості росту і розвитку овочевих культур у закритому ґрунті; фактори росту і розвитку овочевих культур, їх рівнозначність і незамінність; світловий режим; тепловий режим, його регулювання; роль води і тепла в житті рослин; способи регулювання теплового режиму і вологи в культивацийних спорудах залежно від пори року і фази розвитку рослин; особливості умов живлення овочевих культур у закритому ґрунті; режим ґрунтового живлення (основне внесення добрив, підживлення); вуглекислий газ у ґрунтових теплицях; технологію регулювання концентрації вуглекислого газу у спорудах закритого ґрунту. Уміти: регулювати тепловий режим і вологи в культивацийних спорудах залежно від пори року і фази розвитку рослин.
О – 2.2.2	Обігрів і види обігріву закритого ґрунту	Знати: види обігріву, їх характеристику, економічну ефективність; сонячний обігрів, способи економії тепла у закритому ґрунті; властивості матеріалів для покриття культивацийних споруд; плівкові теплиці, парники і тимчасові споруди; стислу характеристику біологічного обігріву, його переваги і недоліки; види біопалива; технічний обігрів, його види (водяний, паровий, повітряний, газовий, електричний), переваги і недоліки; сучасні види обігріву ґрунту: кабельні системи для обігріву теплиць, обігрів ґрунту «GreenBox Agro»; методи регулювання температури у закритому ґрунті.
О – 2.2.3	Тепличні ґрунти, їх підготовка. Загальні підготовчі роботи у закритому ґрунті	Знати: вимоги до ґрунтосуміші, основні компоненти для приготування ґрунтосуміші; заготівля дернової, польової, компостної, перегнійної і торфової землі та інших заміників органічного походження; склад тепличних ґрунтів; приготування штучних ґрунтосумішей; умови довгострокової експлуатації тепличних ґрунтів; заміну ґрунтів; властивості і застосування розпушувальних матеріалів і структуроутворювачів; гідропонні субстрати для вирощування сільськогосподарських культур; техніку підготовки парників і теплиць до використання; очищення парників і теплиць від снігу, заготівля та перелопачування дернової землі, очищення каркасів теплиць від старої плівки, звільнення від рослинних решток; промивання покрівлі, обпалювання шпалери і утеплення теплиць; техніку термічної дезінфекції; техніку внесення органічних і мінеральних добрив, розпушувальних матеріалів; техніку навішування шпалерного дроту; механізацію і автоматизацію робіт у закритому ґрунті; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: готувати парники і теплиці до використання; очищення парників і теплиць від снігу, заготівляти та перелопачувати дернову землю, очищувати каркаси і теплиці від старої плівки, звільняти від рослинних решток; промивати покрівлі, обпалювати шпалери і утепляти теплиці; володіти технікою термічної дезінфекції; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.2.4	Технологія вирощування розсади	Знати: значення розсадного методу в овочівництві; забіг розсади; площа живлення для розсади; вимоги до культивацийних споруд для вирощування розсади; передпосівну підготовку насіння огірків і помідорів; способи

		вирощування розсади; пікірування, його переваги і недоліки; призначення живильних горщиків і кубиків; ґрунтосуміші для вирощування розсади; гідропонний спосіб вирощування розсади; доосвітлювання розсади; підготовка розсади овочевих культур до висаджування у відкритий ґрунт, транспортування розсади; показники якості і вихід розсади з одиниці площі; технологію вирощування розсади капусти (ранньої, середньої, пізньої); вирощування розсади цвітної капусти; технологію вирощування розсади ранніх помідорів, перцю, баклажанів для масових строків висаджування; технологію вирощування розсади огірків, динь, кавунів і кабачків для закритого і відкритого ґрунту; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати розсаду для відкритого та закритого ґрунту дотримуючись технології дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль О - 2.3. Основи землеробства і екології. Захист рослин в овочівництві		
О – 2.3.1	Наукові основи землеробства.	Знати: значення і особливості розвитку сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах; досягнення науки в розвитку землеробства; природні та економічні умови ґрунтово-кліматичних зон, організація землеробства з урахуванням цих умов; ґрунтово-кліматичні умови регіону і місцевості та їх вплив на спеціалізацію виробництва овочевої продукції; вплив глобального потепління на агротехнології.
О – 2.3.2	ґрунти і їх родючість. Обробіток ґрунту. Основні заходи боротьби з ерозією ґрунтів	Знати: поняття про ґрунт та його родючість; роль добрив в підвищенні родючості ґрунтів; закон України «Про ґрунти та їх родючість»; поняття про склад ґрунту, його три основні фази; поняття про механічний склад ґрунту; загальні фізичні та фізико-механічні властивості ґрунту; водні, повітряні та теплові властивості ґрунту; поняття про родючість ґрунту, її значення; види родючості, шляхи її підвищення; основні ґрунти України та їх сільськогосподарське використання; поняття про систему обробітку ґрунту, послідовність його виконання, агротехнічні вимоги; загальні заходи обробітку ґрунту: боронування, лушення, шлейфування, культивування, шарування, коткування, щілювання, кротування, безполіцеве розпушування, грядкування, гребенування; стиглість ґрунту; спеціальні заходи обробітку ґрунту: ярусна оранка, плантажна з передплужником, обробіток ґрунту важкою дисковою бороною і дисковим лушильником тощо; обробіток ґрунту під овочеві культури; систему нульового обробітку землі No-Till; сучасні диференційовані системи обробітку ґрунту; основні типи ґрунтової ерозії, причини її виникнення; особливості захисту ґрунтів від ерозії. Уміти: визначати механічний складу ґрунту; проводити загальні заходи обробітку ґрунту.
О – 2.3.3	Бур'яни і заходи боротьби з ними	Знати: поняття про бур'яни, їх поширення; класифікацію бур'янів за біологічними ознаками; малорічні бур'яни та заходи боротьби з ними; багаторічні бур'яни та заходи боротьби з ними; агротехнічні та хімічні методи боротьби з бур'янами; біологічні методи боротьби з бур'янами; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: застосовувати агротехнічні та хімічні методи боротьби з

		бур'янами.
О – 2.3.4	Добрива і їх застосування	Знати: значення добрив у підвищенні врожайності сільськогосподарських культур; класифікацію добрив; сидеральні добрива; нові мінеральні добрива на ринку України; строки і способи їх внесення; способи внесення добрив сучасними технічними засобами; підготовка добрив до внесення в ґрунт; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати мінеральні добрива за колекціями; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.3.5	Сівозміни і їх класифікація. Зрошення і осушення земель. Охорона навколишнього середовища	Знати: поняття про сівозміну та її значення; необхідність чергування культур в сівозміні; принципи побудови сівозмін; класифікацію сівозмін; режими зрошення; норми, строки і способи полив овочевих культур; осушення перезволожених земель; краплинне зрошення; необхідність охорони навколишнього середовища; охорону атмосферного повітря, ґрунту, рослинності, водоймищ, надр землі. Уміти: скласти польові і овочеві сівозміни.
О – 2.3.6	Роль захисту рослин для збереження врожаю. Комплекс методів захисту рослин	Знати: закон України «Про захист рослин»; значення захисту рослин від шкідників і хвороб для збереження врожаю; класифікацію хімічних засобів захисту овочевих культур; санітарно-гігієнічні основи застосування хімічних засобів; прогноз появи основних шкідників; втрати, що наносяться шкідниками; загальні відомості про методи боротьби зі шкідниками і хворобами: профілактичний, агротехнічний, фізичний, механічний, термічний, хімічний, народний, біологічний та карантинні заходи, способи їх застосування; передпосівний обробіток ґрунту; технологію підготовки насіння до сівби; підготовка і дезінфекція теплиць; загальні карантинно-профілактичні заходи; вакцинація сіяньців; вогнищеві профілактичні оброблення у теплицях; поняття про пестициди та їх застосування; використання ентомофагів і біопрепаратів; особливості використання препаратів, що викликають «зелений ефект», та адювантів; заходи безпеки праці під час використання пестицидів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: готувати насіння до сівби; дезінфікувати теплиці; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.3.7	Шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними. Хвороби овочевих культур та заходи боротьби з ними	Знати: фактори, що сприяють розвитку шкідників овочевих культур; джерела їх розповсюдження; павутинний кліщ, трипси, білокрилка, баштанна попелиця і заходи боротьби з ними; галова нематода, вівчок, слимаки, мишоподібні гризуни і заходи боротьби з ними; хрестоцвітні блішки, капустяна попелиця, капустяні мухи і заходи боротьби з ними; капустяна совка, капустяний і ріпаківий білани, капустяна міль і заходи боротьби з ними; шкідники цибулі та часнику; стеблова нематода, цибулева муха, кореневий кліщ, трипси і заходи боротьби з ними; шкідники картоплі; стеблова нематода, колорадський жук і заходи боротьби з ними; багатогідні шкідники: вівчок, дротяники, личинки травневого хруща і заходи боротьби з ними; шкідники буряків, моркви: бурякові довгоносики, морквяна муха, бурякова попелиця, грибний комарик, подури, мокриці, попелиці, трипси, білокрилка, павутинний кліщ і заходи боротьби з ними; фактори, що

		сприяють розвитку хвороб овочевих культур та джерела їх розповсюдження; вилягання сіяньців, коренева і прикоренева гнилі, фузаріозне в'янення, аскохітоз і заходи боротьби з ними; біла гниль огірків, борошниста роса, несправжня борошниста роса і заходи боротьби з ними; антракноз, бура і оливкова плямистість, бактеріоз огірків і заходи боротьби з ними; зелена і біла мозаїка огірків і заходи боротьби з ними; мозаїка помідорів, штрихуватість (стрик) і заходи боротьби з ними; сіра і біла гниль помідорів, бура плямистість, фітофтороз, макроспоріоз і заходи боротьби з ними; бактеріальний рак помідорів, чорна бактеріальна плямистість, верхівкова гниль помідорів і заходи боротьби з ними; хвороби картоплі: фітофтороз, звичайна парша, рак картоплі, кільцева гниль і заходи боротьби з ними; хвороби буряків, моркви: кореней буряка, церкоспороз, біла і сіра гнилі і заходи боротьби з ними; хвороби цибулі і часнику: несправжня борошниста роса цибулі, шийкова гниль і заходи боротьби з ними; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: проводити заходи боротьби із шкідниками овочевих культур; проводити заходи боротьби із хворобами овочевих культур; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
--	--	--

Модуль О – 2.4. Механізація робіт в овочівництві		
О – 2.4.1	Загальні відомості про механізацію робіт. Знання праці для виконання ручних робіт в овочівництві. Механізація обробітку ґрунту	Знати: роль механізації процесів виробництва овочів у підвищенні врожайності і зниженні собівартості продукції, полегшенні умов і підвищенні продуктивності праці овочівників; технологію комплексної механізації виробничих процесів овочівництва відкритого і закритого ґрунту; досвід роботи передових господарств щодо вирощування овочевих культур; знаряддя праці, що використовуються для виконання ручних робіт в овочівництві, їх призначення, використання та підготовка до роботи; технологія затримання снігу і талих вод; способи обробітку ґрунту; машини і знаряддя для обробітку ґрунту, їх призначення і способи агрегування; агротехнічні вимоги; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації обробітку ґрунту. Уміти: виконувати комплексну механізацію виробничих процесів овочівництва відкритого і закритого ґрунту згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.4.2	Механізація внесення добрив	Знати: машини і знаряддя для внесення органічних і мінеральних добрив; основні вимоги до якості їх роботи; технологію підготовки до роботи розкидачів мінеральних добрив; перевірку якості роботи; малогабаритні агрегати; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації внесення добрив. Уміти: готувати до роботи розкидачі мінеральних добрив дотримуючись технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.4.3	Механізація сівби насіння овочевих	Знати: типи овочевих сівалок, призначення, загальна будова і технологічний процес їх роботи; технологію завантаження сівалок насінням та добривами; організацію сівби; схеми

	культур. Механізація садіння розсади	механізованого садіння розсади; агротехнічні вимоги до підготовки ділянки, якості розсади та машинного садіння; призначення та загальну будову розсадосадильних машин; призначення, будову і процеси роботи садильного апарата; технологію завантаження машин садивним матеріалом; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації садіння розсади; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації посіву. Уміти: завантажувати сівалки насінням та добривами згідно технології; здійснювати підготовку ділянки згідно агротехнічних вимог; завантажувати машини садивним матеріалом згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 2.4.4	Механізація садіння картоплі	Знати: агротехнічні вимоги до садивного матеріалу; машини для садіння картоплі, їх загальну будову, принципи дії; організацію садіння картоплі; технологію завантаження машин садивним матеріалом та добривами; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації садіння картоплі. Уміти: завантажувати машини садивним матеріалом та добривами дотримуючись технології; дотримуватися вимог охорони праці при виконанні робіт з механізації садіння картоплі.
О – 2.4.5	Механізація робіт по захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів	Знати: знаряддя та машини для хімічного захисту овочевих культур від шкідників, хвороб і бур'янів; призначення, загальну будову і принципи роботи обприскувача; нові підходи в використанні наземних обприскувачів, літальних апаратів; вимоги безпеки праці при роботі з пестицидами. Уміти: використовувати наземні обприскувачі та літальні апарати згідно технології; дотримуватися вимог безпеки праці при роботі з пестицидами.
О – 2.6.6	Механізація збирання врожаю овочевих культур та картоплі	Знати: типи машин для збирання врожаю овочевих культур; технологічний процес збирання овочів; матеріальне і технологічне забезпечення технологій прямого збирання врожаю овочевих культур; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації збирання врожаю. Уміти: виконувати технологічні процеси збирання овочів дотримуючись технології; дотримуватися вимог охорони праці при виконанні робіт з механізації збирання врожаю.
О – 2.4.7	Механізація збирання, обмолоту та відокремлення насіння з насінників, сушіння, очищення і сортування насіння. Механізація робіт в закритому грунті	Знати: машини для очищення і сортування насіння; призначення, загальну будову і принципи роботи насінноочисних машин; класифікацію машин та обладнання для роботи в закритому ґрунті, їх будову та принципи роботи; машини для різних типів культивацийних споруд, їх призначення і принципи роботи; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації робіт в закритому ґрунті; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації очищення насіння. Уміти: збирати, обмолочувати та відокремлювати насіння з насінників; сушити, очищати і сортувати насіння згідно технології; дотримуватися вимог охорони праці при виконанні робіт з механізації очищення насіння.

5. Перелік основних засобів навчання Професійна кваліфікація: овочівник 2-го розряду

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
1.	Обладнання			
1.1.	Трактор	1	1	
1.2.	Плуг тракторний	1	2	
1.3.	Борони дискові	1	1	
1.4.	Борони зубові	5	5	
1.5.	Овочева сівалка	1	1	
1.6.	Розкидач мінеральних добрив	1	1	
1.7.	Картоплесаджалка	1	1	
1.8.	Оприскувач	1	1	
1.9.	Культиватор	1	1	
1.10.	Лупа складна кишенькова	1	15	
1.11.	Пінцет	1	15	
1.12.	Пробірки	3	45	
2.	Натуральні зразки			
2.1.	Зразки біопалива, комплект	1	15	
2.2.	Зразки ґрунтів, комплект	1	15	
2.3.	Зразки субстратів, комплект	1	15	
2.4.	Зразки овочів, комплект	1	15	
2.5.	Колекція мінеральних добрив	1	15	
2.6.	Колекція насіння без етикеток	1	15	
2.7.	Колекція насіння з етикетками	1	15	
2.8.	Муляжі овочів, комплект	1	15	
2.9.	Гербарні зразки хвороб овочевих культур, комплект	1	15	
2.10.	Колекції шкідників овочевих культур, комплект	1	15	
3.	Інструмент			
3.1.	Сапа	1	15	
3.2.	Вила господарські	1	15	
3.3.	Лопати господарські	1	15	
3.4.	Бочки для приготування робочих розчинів (мінеральних та органічних)	1	3	
3.5.	Відра	1	15	
3.6.	Оприскувач ручний	1	5	
3.7.	Ніж господарський	1	15	
3.8.	Носилки, візок для перевезення		10	
3.9.	Маркер	1	4	
4.	Прилади і пристрої			
4.1.	Ваги технічні	1	2	
4.2.	Лінійка вимірвальна	1	5	
4.3.	Термометр для вимірювання температури ґрунту	1	2	
4.4.	Термометр для вимірювання температури повітря	1	2	

Професійна кваліфікація: овочівник 3-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

3-й розряд

Завдання та обов'язки. Високопродуктивно використовує реманент та знаряддя для виконання робіт з обробітку ґрунту, висівання, садіння, догляду за посівами та насадженнями овочів. Вирощує овочі за сучасною технологією. Виконує ручні роботи та роботи з обслуговування механізованих агрегатів під час обробки ґрунту, підготовки ґрунту до висівання чи садіння овочів, приготування, змішування мінеральних добрив, приготування компостів, розчинів рідких органічних та мінеральних добрив, догляду за посівами, захисту рослин від шкідників та хвороб, збирання врожаю. Виконує ручні та механізовані польові роботи з вирощування овочів. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен знати: сучасну технологію вирощування овочів; основи агротехніки та технологію виконання ручних робіт, обслуговування машин та знарядь під час обробітку ґрунту, підготовки ґрунту до висівання, садіння та підсаджування насіння овочів та розсади; приготування, змішування мінеральних добрив; ручне прополювання, букетування, проріджування та перевірку овочевих культур; сортове прополювання; ручне збирання огірків, помідорів, капусти та відбирання насінників (маточників) овочевих культур; підготовчі роботи в захищеному ґрунті; способи обслуговування машин для подрібнювання мінеральних добрив та виготовлення торфоперегнійних горшечків; вибіркове та суцільне збирання овочів за допомогою транспортного візка чи платформи; основи ринкової економіки; нормування, організацію та оплату праці; вимоги споживача до якості продуктів; напрями та методи підвищення продуктивності праці та якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Кваліфікаційні вимоги. Професійно-технічна освіта. Підвищення професійної кваліфікації та стаж роботи за професією овочівник 3-го розряду не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Розмітка поля для сівби, садіння.
2. Маркірування поля для висівання й садіння, прокладання посівних борозен та викопування ямок.
3. Подрібнення та просіювання мінеральних добрив, вапна.
4. Змішування кількох видів мінеральних добрив.
5. Виготовлення розчину рідких органічних добрив.
6. Виготовлення розчину мінеральних добрив.
7. Обслуговування механізованих агрегатів під час обробітку ґрунту.
8. Садіння цибулин, кореневищ під лопату.
9. Садіння насінників овочевих культур.
10. Вибірання огірків, помідорів, капусти в теплицях.
11. Вибіркове або суцільне вибирання овочів за допомогою тракторного візка чи платформи.
12. Сортування плодів помідорів, огірків на сортувальних агрегатах.
13. Обробка овочів на сортувально-очисних пунктах.

14. Механізоване вирізування качанів капусти.

15. Приготування компостів.

16. Боротьба з хворобами та шкідниками овочевих культур.

17. Догляд за овочевими культурами.

18. Підготовка сировини та тари до консервування.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Овочівник 3-го розряду

2.1. При продовженні навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

2.2. При підвищенні професійної кваліфікації

Освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 2-го розряду; стаж роботи за професією Овочівник 2-го розряду - не менше 1 року.

2.3. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 3-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 6111 Овочівник

Професійна кваліфікація: овочівник 3-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 342 години

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	О -3.1	О -3.2	О -3.3	О -3.4
1.	Загальнопрофесійна підготовка					
2.	Професійно-теоретична підготовка	95	9	42	15	29
3.	Професійно-практична підготовка	230	24	59	53	94
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7				
5.	Консультації	10				
6.	Державна кваліфікаційна атестація (або поетапна атестація при продовженні навчання)	7				
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п. 4, 5)	332	33	101	68	123

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.

2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу (але не більше 66 годин).

**4. Типова програма з підготовки за професією Овочівник 3-го розряду
(Зміст професійних компетентностей)**

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль О - 3.1. Овочівництво відкритого ґрунту		
О – 3.1.1	Овочеві сівозмінні у відкритому ґрунті	Знати: поняття про овочеві сівозмінні, основні вимоги до них; наукові основи чергування овочевих культур у сівозміні; спеціальні овочеві сівозмінні; розміщення овочевих культур у сівозміні; особливості обробітку ґрунту під овочеві культури у сівозміні; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обробляти ґрунт під овочеві культури у сівозміні; розміщувати овочеві культури у сівозміні згідно наукових основ чергування овочевих культур; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.2	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини капустяних	Знати: види і сорти овочевих культур родини капустяних; технологію вирощування ранньої капусти; промислову технологію вирощування пізньої капусти; економічну ефективність вирощування ранньої і пізньої капусти; способи і режими зберігання капусти; технологію вирощування інших видів капусти (кольрабі, брюссельська, цвітна); вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати ранню та пізню капусту згідно технології; вирощувати інші види капусти (колібрі, брюссельська, цвітна) згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.3	Сучасна технологія вирощування столових коренеплодів	Знати: біологічні особливості коренеплодів; сучасну технологію вирощування моркви і столового буряку; сучасну технологію вирощування петрушки, селери, пастернаку, редьки і редиски. Уміти: застосовувати сучасні технології вирощування моркви і столового буряку, петрушки, селери, пастернаку, редьки і редиски; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.4	Сучасна технологія вирощування цибулі і часнику	Знати: види цибулі та біологічні особливості її вирощування; технології та принципи стимулюючого надрізування цибулин; технологію вирощування цибулі-ріпки з насіння; промислові технології вирощування інших видів цибулі (порей, шніт тощо); агротехніку вирощування озимого і ярого часнику. Уміти: виконувати стимулююче надрізування цибулин згідно технології; вирощувати цибулю-ріпку та інші види цибулі (порей, шніт тощо) з насіння згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.5	Сучасна технологія вирощування картоплі	Знати: народногосподарське значення і біологічні особливості картоплі її сорти; технологію вирощування ранньої картоплі; сучасну технологію вирощування картоплі; органо-мінеральний спосіб передпосівної підготовки бульб картоплі; особливості технології вирощування картоплі в різних кліматичних зонах України; способи зберігання картоплі. Уміти: вирощувати картоплю згідно технології та залежно від різних кліматичних зон України; застосувати прийоми догляду, збирання, сортування і зберігання врожаю картоплі;

		дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.6	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини бобових і цукрової кукурудзи	Знати: харчове значення бобових овочевих культур і цукрової кукурудзи; сучасну технологію вирощування овочевого гороху, спаржевої квасолі і бобів, вігні овочевої, доліхоса; особливості технології вирощування цукрової кукурудзи, її сорти; технологію збирання цукрової кукурудзи у фазі молочної стиглості. Уміти: вирощувати овочевий горох, спаржеву квасолу, боби, вігну овочеву, доліхос; вирощувати цукрову кукурудзу дотримуючись технологій; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.7	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини пасльонових	Знати: основні сорти овочевих культур родини пасльонових; технологію вирощування розсадним та безрозсадним способом помідорів, перцю, баклажанів; комплекс агроприйомів вирощування ранніх помідорів та умови тривалого їх зберігання; технологію виробництва томатного соку. Уміти: вирощувати розсадним та безрозсадним способом помідори, перець, баклажани; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.8	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини гарбузових	Знати: сучасну технологію вирощування огірків, їх основні сорти; прийоми одержання ранніх огірків; сучасну технологію вирощування гарбузів, кабачків і патисонів, їх сорти; біологічні особливості баштанних культур та строки і способи їх сівби; особливості збирання, умови транспортування та зберігання баштанних культур; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати огірки, гарбузи, кабачки та патисони згідно вивченої технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.9	Сучасна технологія вирощування багаторічних і малопоширених овочевих культур	Знати: сучасну технологію вирощування ревеню, шавлю, спаржі, хрону, катрану; способи їх розмноження, вимоги до садильного матеріалу, схеми і строки висівання та садіння; способи вирощування малопоширених овочевих культур: м'яти, естрагону, чорноголовнику, меліси; способи вирощування пряно-ароматичних овочевих рослин; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати ревень, шавель, спаржу, хрін, катран згідно сучасних технологій; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.1.10	Насінництво овочевих культур	Знати: організацію насінництва овочевих культур; значення сорту і якості насіння для отримання високих врожаїв; основні умови отримання високоякісного посівного матеріалу; особливості вирощування насінників; відбір насінників (маточників) овочевих культур; вирощування гібридного насіння огірків; особливості запилення квіток, догляд за насінниками; ознаки стиглості плодів; виділення, сортування, сушіння і зберігання насіння огірків; одержання гібридного насіння помідорів; вирощування насіння перцю, баклажанів; досвід передових насінницьких господарств в одержанні високих врожаїв насіння овочевих культур. Уміти: виділяти, сортувати, сушити та зберігати насіння овочевих культур; дотримуватися вимог з охорони праці під час

		виконання робіт.
О – 3.1.11	Організація праці в овочівництві. Вимоги до якості продукції	Знати: форми організації праці в овочівництві; організацію робочого місця; норми виробітку, порядок їх встановлення; напрями та методи підвищення продуктивності праці; систему управління якістю виконуваних робіт; форми і методи контролю якості; вимоги споживача до якості продукції овочівництва; шляхи підвищення якості продукції; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: організовувати робоче місце; надавати першу медичну допомогу у разі нещасних випадків при виконанні робіт; володіти методами підвищення продуктивності праці; оцінювати якість продукції; дотримуватись вимог безпеки праці в овочівництві, пожежної безпеки та електробезпеки, гігієни праці та виробничої санітарії.
Модуль О-3.2. Овочівництво закритого ґрунту		
О – 3.2.1	Ґрунти та субстрати. Загальні підготовчі роботи у закритому ґрунті. Культурозміни у закритому ґрунті	Знати: вимоги до ґрунтосумішей; технологію підготовки ґрунтосуміші для теплиць, парників, насипних місткостей; технологію виготовлення торфоперегнійних горщиків; технологію беззмінне використання і заміну ґрунту; дезінфекцію ґрунтів і субстратів; розсолювання тепличних ґрунтів і субстратів; методи підготовки теплиць, парників та утепленого ґрунту до експлуатації; очищення і дезінфекцію споруд закритого ґрунту; режими живлення овочевих культур; технології догляду за спорудами і обладнанням закритого ґрунту; механізацію і автоматизацію робіт у закритому ґрунті; поняття про культурозміни; завдання і принципи розроблення культурозмін; культурозміни для зимових і літніх теплиць; способи інтенсивності використання споруд захищеного ґрунту; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вимірювати температуру і вологу у закритому ґрунті; пропарювати ґрунт; замінювати ґрунти; підготовляти посівні ящики; виготовляти торфоперегнійні горщики; розробляти культурозміни для зимових і літніх теплиць; дотримуватись вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.2.2	Сучасна технологія вирощування огірків у закритому ґрунті	Знати: ботанічну і біологічну характеристику огірків; технологію вирощування огірків у зимових ґрунтових теплицях; гібриди огірків, схему і техніку садіння, догляд за рослинами; запилювання квіток; формування рослин; технологію вирощування огірків у плівкових теплицях; гібриди, строки їх висаджування, підв'язування і формування рослин, підживлення; температурний режим, вологість повітря і ґрунту; вирощування партенокарпічних гібридів огірків; схему садіння, температурний режим, вологість, формування рослин; збирання врожаю і сортування плодів; особливості вирощування огірків на соломі, переваги і недоліки, економічну ефективність; вирощування огірків у малогабаритних спорудах; гібриди і сорти для малогабаритних споруд; технологію вирощування огірків в осінньо-зимовий період; гібриди для осінньо-зимового періоду; технологію вирощування розсади, схеми садіння і висаджування рослин; особливості догляду; санітарні прочищення, омолодження рослин, підсіпання рослин ґрунтосумішами; передовий досвід господарств закритого ґрунту по вирощуванню високих врожаїв огірків; вимоги з охорони праці під час

		виконання робіт. Уміти: проводити формування рослин огірків у закритому ґрунті; вирощувати огірки у плівкових теплицях дотримуючись технологій; вирощувати розсаду дотримуючись технологій; дотримуватись вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.2.3	Сучасна технологія вирощування помідорів у закритому ґрунті	Знати: народногосподарське значення помідорів, походження та поширення; ботанічну і біологічну характеристику, вимоги до умов вирощування; вирощування помідорів у зимових ґрунтових теплицях; гібриди і сорти помідорів; схеми і техніки садіння помідорів; підв'язування і формування рослин; мікроклімат у зимових теплицях при вирощуванні помідорів; вирощування помідорів у весняних плівкових теплицях; формування куша; штучне запилення квітів; збирання врожаю; особливості вирощування помідорів в осінньо-зимовий період; вирощування розсади, схеми і строки висаджування рослин, догляд і збирання врожаю; дозрівання плодів помідорів; вирощування помідорів за технологією піднятих лотків; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати розсаду; підв'язувати і формувати рослини; пасинкувати помідори; проводити формування помідорів в закритому ґрунті в одне і в два стебла; доглядати і збирати врожай; дотримуватись вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.2.4	Сучасна технологія вирощування пасльонових та гарбузових овочевих культур	Знати: народногосподарське значення перцю і баклажанів; ботанічну і біологічну характеристики; особливості вирощування розсади перцю і баклажанів; схеми і техніки садіння та догляд за рослинами; збирання врожаю; схеми і техніки садіння кавунів і динь; формування куша; догляд за рослинами та збирання врожаю; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати розсаду перцю і баклажанів та доглядати їх згідно технології; вирощувати кавуни та дині; доглядати за рослинами та збирати урожай; дотримуватись вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.2.5	Сучасна технологія вирощування зелених культур у закритому ґрунті	Знати: зелені посівні культури, їх значення і біологічні особливості (кріп, петрушка, шпинат, салат); догляд за рослинами, температурний режим, живлення; вигонка цибулі на перо, сорти, строки і способи садіння; технологію вигонки коренеплодів: петрушки, селери, столового буряку; строки і способи садіння; догляд за рослинами, температурний режим, живлення, збирання врожаю; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати зелені культури у закритому ґрунті; проводити вигонку коренеплодів: петрушки, селери, столового буряку згідно технології; доглядати за рослинами, температурним режимом, живленням; збирати урожай дотримуватись вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 3.2.6	Сучасна технологія вирощування грибів у закритому ґрунті	Знати: біологічні особливості і способи розмноження грибів; способи вирощування грибів; культивційні споруди для вирощування грибів; морфолого-біологічні особливості печериці двоспорової; приготування покривного матеріалу; вирощування та сієба міцелію; морфолого-біологічні особливості гливи звичайної; інтенсивний спосіб культивування гливи звичайної;

		підготовку субстрату, плодоношення і збирання, сортування і пакування грибів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати гриби згідно технології; здійснювати підготовку субстрату; сіяти та вирощувати міцелій; підготовлювати покривний матеріал; збирати, сортувати і пакувати гриби; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.2.7	Використання бджіл на запиленні с/г культур	Знати: значення бджіл, їх роль у підвищенні врожаїв; біологія бджолої сім'ї, особливості її життєдіяльності в умовах закритого ґрунту; біологічні основи запилення овочевих культур; потреба в бджолиних сім'ях для запилення рослин у закритому ґрунті; охорона бджолиних сімей від отруєння при застосуванні хімічних препаратів проти шкідників і хвороб тепличних рослин.
Модуль O-3.3. Основи землеробства і екології. Захист рослин в овочівництві		
O – 3.3.1	Ґрунти та їх родючість. Обробіток ґрунту. Основні заходи боротьби з ерозією ґрунтів	Знати: поняття про точне землеробство; види родючості ґрунтів, фактори, що впливають на її підвищення; склад органічної та мінеральної частини ґрунту; основні властивості ґрунту, їх залежність від механічного складу ґрунту; біологічний режим ґрунту та управління ним; ферментативна і біологічна активність ґрунту; вбирну здатність ґрунту, основні її види; кислотність ґрунту та її вплив на розвиток і врожайність овочевих культур; визначення механічного складу ґрунту в польових умовах; основний, передпосівний та міжрядний обробіток під овочеві культури, догляд за посівами; особливості передпосівного обробітку ґрунту під овочеві культури; сучасні методи обробітку ґрунту; наукові підходи і тенденції удосконалення обробітку ґрунту з урахуванням орографії, гідрології, соціально-економічних та інших факторів; органічне землеробство; ефективність та доцільність впровадження конкретної системи обробітку ґрунту залежно від ґрунтово-кліматичних умов зони; форми проявлення водної ерозії; причини вітрової ерозії ґрунтів; фактори, що впливають на виникнення та інтенсивність ерозійних процесів; агротехнічні, лісомеліоративні та протияружні заходи боротьби; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: виконувати розрізи ґрунтового профілю; визначати морфологічні ознаки ґрунту, новоутворень і включень, що входять до складу ґрунту; визначати механічний склад ґрунту; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.3.2	Бур'яни і заходи боротьби з ними	Знати: шкідливість бур'янів, їх вплив на властивості і родючість ґрунту; карантинні бур'яни; методи визначення забур'яненості полів; облік засміченості ґрунту насінням бур'янів; загальну характеристику гербіцидів; способи та строки внесення гербіцидів; заходи попередження негативної дії пестицидів на навколишнє середовище; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вести облік забур'яненості полів; вносити гербіциди згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.3.3	Добрива та їх	Знати: вплив окремих елементів живлення на величину врожаю

	застосування	та якість продукції; органічні добрива, їх види і характеристика; способи зберігання, підготовки і внесення органічних добрив; види мінеральних добрив, їх характеристики, способи, норми і строки внесення під овочеві культури; правила зберігання і змішування мінеральних і органічних добрив; вапнування кислих ґрунтів, гіпсування солонців; раціональне використання добрив і проблема охорони довкілля; компости, їх види та особливості приготування; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: зберігати, готувати та вносити органічні добрива; вести розрахунок кількості мінеральних добрив для внесення на одиницю площі під овочеві культури; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.3.4	Сівозміни та їх класифікація. Зрошення і осушення земель. Охорона навколишнього середовища	Знати: необхідність чергування культур в сівозміні; типи і види сівозмін; переваги сівозмін перед монокультурою; впровадження, освоєння і контроль за додержанням сівозмін; ґрунтозахисні та протистерійні сівозміни; врожай овочевих культур і коефіцієнт водовикористання; норми зрошення і методи їх визначення; розрахунок запасу вологи в ґрунті; види меліорації; способи і техніку поливу овочевих культур; дренаж ґрунтів; значення охорони природи і раціонального використання її ресурсів для народного господарства, життєдіяльності людини і майбутніх поколінь; організацію охорони навколишнього середовища в Україні Уміти: складати схеми чергування культур в спеціальних сівозмінах; розраховувати запас вологи в ґрунті; здійснювати полив овочевих культур згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.3.5	Основні шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними	Знати: вплив екологічних умов на розвиток шкідників; прогноз появи основних шкідників; втрати, що наносяться шкідниками; основні групи шкідників, їх видовий склад; шкідники овочевих культур, характер завданих пошкоджень та заходи боротьби з ними; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати групи шкідників; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.3.6	Хвороби овочевих культур та заходи боротьби з ними. Комплекс методів захисту рослин	Знати: біологічні особливості основних хвороб овочевих культур; значення сівозмін і фітосанітарних заходів в боротьбі з інфекціями; прогнозувати прояви карантинних хвороб; нові напрямки в захисті рослин; вплив пестицидів на біоценози; недоліки і переваги хімічного методу боротьби з шкідниками і хворобами; інтегровану систему захисту рослин, її вплив на навколишнє середовище; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати хвороби овочевих культур за зразками пошкоджених рослин та таблицями; складати інтегровані системи захисту овочевих рослин від хвороб та шкідників відповідно до характеру пошкодження; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль O-3.4. Механізація робіт в овочівництві		
O – 3.4.1	Механізація обробітку	Знати: порядок підготовки до роботи та обслуговування машинно-тракторних агрегатів для обробітку ґрунту; правила

	грунту	безпечної роботи на ґрунтообробних агрегатах. Уміти: готувати до роботи та обслуговування машинно-тракторні агрегати для обробітку ґрунту; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.4.2	Механізація внесення мінеральних і органічних добрив	Знати: порядок підготовки до роботи та обслуговування розкидачів органічних та мінеральних добрив; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації внесення добрив. Уміти: готувати до роботи та обслуговування розкидачі органічних та мінеральних добрив; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.4.3	Механізація посіву овочевих культур	Знати: типи сучасних овочевих сіялок, призначення, загальна будова і технологічний процес їх роботи; комбіновані посівні агрегати; порядок підготовки до роботи та обслуговування овочевих сіялок; вимоги охорони праці при виконанні робіт з механізації сівби. Уміти: готувати до роботи та обслуговування овочеві сіялки; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.4.4	Механізація садіння розсади	Знати: порядок підготовки до роботи та обслуговування розсадосадильної машини; сучасні розсадосадильні технології з використанням досягнень передових аграрних країн; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: встановлювати розсадосадильну машину на задану схему висадки розсади; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.4.5	Механізація робіт по захисту овочевих рослин від шкідників, хвороб і бур'янів	Знати: порядок підготовки до роботи та обслуговування обприскувачів, протруювачів; аерозольні генератори, фумігатори, розкидачі отруйних рідин; машини для приготування робочих рідин і заправки обприскувачів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обслуговувати обприскувачі, протруювачі, машини для приготування робочих рідин; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.4.6	Механізований збір врожаю овочевих культур	Знати: призначення, загальну будову і принцип роботи картоплекомбайна; підготовку картоплекомбайна до роботи; агротехнічні вимоги та типи машин; призначення, будову і принципи роботи бурякопідійомника, машини для збирання коренеплодів; машини для збирання і післязбиральної доробки цибулі; призначення, загальну будову і роботу копача цибулі та машини для відминання пера цибулі; машини для збирання капусти; призначення, загальну будову і принцип роботи капустозбирального комбайна; підготовка капустозбирального комбайна до роботи; машини для збирання помідорів; призначення, загальну будову і принцип роботи томатозбирального комбайна; підготовку томатозбирального комбайна до роботи; технічне обслуговування машин для збирання врожаю овочевих культур; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: готувати до роботи капустозбиральний комбайн та томатозбиральний комбайн; проводити технічне обслуговування машин для збирання врожаю овочевих культур; дотримуватися

		вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 3.5.7	Механізація робіт у закритому ґрунті	Знати: механізацію і автоматизацію мікроклімату культивацийних споруд; машини для очищення та набивання парників і просіювання ґрунту, обробітку ґрунту та виготовлення торфоперегнійних горщиків і поліетиленових мішечків, порядок підготовки їх до роботи та обслуговування; машини для внесення добрив, поливу, обприскування і запилення; призначення, загальну будову, принцип роботи і підготовку до роботи даних машин; машини та обладнання для збирання і транспортування врожаю; призначення, загальну будову, принцип роботи і підготовку до роботи даних машин; технічне обслуговування машин; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обробляти ґрунт; виготовляти торфоперегнійні горщики; підготовлювати до роботи машини для внесення добрив, поливу, обприскування та запилення; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.

5. Перелік основних засобів навчання

Професійна кваліфікація: овочівник 3-го розряду

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
1	2	3	4	5
1.	Обладнання			
1.1.	Трактор	1	1	
1.2.	Плуг тракторний	1	2	
1.3.	Борони дискові	1	1	
1.4.	Борони зубові	5	5	
1.5.	Овочева сіялка	1	1	
1.6.	Розкидач мінеральних добрив	1	1	
1.7.	Картоплесаджалка	1	1	
1.8.	Обприскувач	1	1	
1.9.	Культиватор	1	1	
1.10.	Лупа складна кишенькова	1	15	
1.11.	Пінцет	1	15	
1.12.	Пробірки	3	45	
2.	Натуральні зразки			
2.1.	Зразки біопалива, комплект	1	15	
2.2.	Зразки ґрунтів, комплект	1	15	
2.3.	Зразки субстратів, комплект	1	15	
2.4.	Зразки овочів, комплект	1	15	
2.5.	Колекція мінеральних добрив	1	15	
2.6.	Колекція насіння без етикеток	1	15	
2.7.	Колекція насіння з етикетками	1	15	

2.8.	Муляжі овочів, комплект	1	15	
2.9.	Гербарні зразки хвороб овочевих культур, комплект	1	15	
2.10.	Колекції шкідників овочевих культур, комплект	1	15	
3.	Інструмент			
3.1.	Сапа	1	15	
3.2.	Вила господарські	1	15	
3.3.	Лопати господарські	1	15	
3.4.	Бочки для приготування робочих розчинів (мінеральних та органічних)	1	3	
3.5.	Відра	1	15	
3.6.	Оприскувач ручний	1	5	
3.7.	Ніж господарський	1	15	
3.8.	Носилки , візок для перевезення		10	
3.9.	Маркер	1	4	
4.	Прилади і пристрої			
4.1.	Ваги технічні	1	2	
4.2.	Лінійка вимірвальна	1	5	
4.3.	Термометр для вимірювання температури ґрунту	1	2	
4.4.	Термометр для вимірювання температури повітря	1	2	

Професійна кваліфікація: овочівник 4-го розряду

1.Кваліфікаційна характеристика

4-й розряд

Завдання та обов'язки. Високопродуктивно використовує машини, знаряддя, а також механізовані агрегати для обробітку ґрунту та догляду за посівами і насадженнями овочевих культур, захисту рослин від шкідників та хвороб, збирання врожаю. Виготовляє суміші розчинів отрутохімікатів, гербіцидів, пестицидів та біопрепаратів, отруйних приманок. Обробляє пестицидами садивні бульби та цибулини. Виконує ручні та механізовані польові роботи та роботи у захищеному ґрунті з вирощування овочів. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен знати: сучасну технологію та агротехніку вирощування овочів; агротехніку та сучасну технологію виконання ручних робіт та робіт з обслуговування механізованих агрегатів; основи ринкової економіки, собівартості, прибутку, напрями продуктивності праці, якості продукції, нормування, організації та оплати праці в овочівництві; основи обробки розчинами пестицидів та біопрепаратів садивних бульб та цибулин; вимоги споживача до якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Кваліфікаційні вимоги. Професійно-технічна освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією овочівник 3-го розряду – не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Підгорнути ґрунт в міжряддях.
2. Закультивувати і розпушити ґрунт в міжряддях.
3. Провести проріджування (букетування) сходів у рядках культиватором.
4. Провести підживлення рослин.
5. Провести підорювання та виорювання коренів і кореневищ овочів.
6. Внести в ґрунт орґано-мінеральну суміш.
7. Внести в ґрунт орґанічні добрива.
8. Внести в ґрунт мінеральні добрива.
9. Обробити пестицидами садивні бульби та цибулин.
10. Виготовити розчини (суміші) пестицидів.
11. Виготовити отруйні приманки.
12. Виготовити розчин біопрепарату.
13. Протруїти насіння овочевих культур.
14. Провести механізоване збирання овочів.
15. Провести шліфування насіння овочевих культур.
16. Провести обслуговування шліфувальних машин.
17. Виконати монтаж плівкових теплиць з рам.
18. Виконати демонтаж плівкових теплиць з рам.
19. Виконати роботи на причіпних машинах при сівбі овочевих культур.
20. Виконати роботи на причіпних машинах при обробітку ґрунту.
21. Виконати роботи на причіпних машинах під час догляду за рослинами.
22. Виконати роботи на причіпних машинах при збиранні урожаю овочевих культур.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією овочівник 4-го розряду

2.1. При продовженні навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

2.2. При підвищенні професійної кваліфікації

Освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 3-го розряду; стаж роботи за професією Овочівник 3-го розряду - не менше 1 року.

2.3. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 4-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 6111 Овочівник

Професійна кваліфікація: овочівник 4-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 278 годин

з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	О-4.1	О 4.2	О -4.3	О -4.4
1.	Загальнопрофесійна підготовка					
2.	Професійно-теоретична підготовка	60	9	30	15	6
3.	Професійно-практична	201	24	71	53	53

	підготовка					
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7				
5.	Консультації	10				
6.	Державна кваліфікаційна атестація(або поетапна атестація при продовженні навчання)	7				
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п. 4, 5)	268	33	101	68	59

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.
2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.
3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу(але не більше 66годин).

**4. Типова програма з підготовки за професією Овочівник 4-го розряду
(Зміст професійних компетентностей)**

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль О-4.1. Овочівництво відкритого ґрунту		
О – 4.1.1	Вимоги овочевих рослин до умов навколишнього середовища і методи їх оптимізації	Знати: суть інтенсивних технологій вирощування овочевих культур; групи факторів зовнішнього середовища (кліматичні, ґдафічні, біотичні, антропогенні); основні фактори зовнішнього середовища; тепловий, світловий, повітряно-газовий і водний режими та способи їх регулювання; вимоги овочевих культур до умов ґрунтового живлення; регулювання поживного режиму.
О – 4.1.2	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини капустяних	Знати: районовані сорти овочевих культур родини капустяних; обробіток ґрунту та систему удобрення; підбір сортів капусти залежно від ґрунтово-кліматичних умов; місце в сівозміні і попередники; використання сортів зарубіжної селекції у вирощуванні капустяних культур; вирощування розсади; строки і способи висаджування розсади; безрозсадний спосіб вирощування капусти; конвеєрне вирощування капусти; догляд за рослинами; боротьба з хворобами і шкідниками; збирання врожаю; способи і режими зберігання капусти; економічну ефективність вирощування ранньої і пізньої капусти; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: підбирати сорти капусти залежно від ґрунтово-кліматичних умов; вирощувати розсаду; доглядати за рослинами; володіти методами боротьби з хворобами та шкідниками; збирати урожай овочевих культур родини капустяних; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 4.1.3	Сучасна технологія вирощування	Знати: нові сорти та гібриди коренеплідних культур, їх місце в сівозміні; систему обробітку та удобрення ґрунту під посіви

	столових коренеплідів	коренеплідів; підготовку насіння та строки і способи сівби; догляд за посівами; збирання врожаю та підготовка до зберігання; особливості інтенсивної технології вирощування моркви, петрушки і столового буряка на пучкову продукцію; економічну ефективність вирощування столових коренеплідів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: готувати насіння до сівби; доглядати за посівами; збирати врожай та готувати до зберігання; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 4.1.4	Сучасна технологія вирощування цибулі і часнику	Знати: районовані сорти цибулі; сучасну технологію вирощування цибулі-ріпки з насіння: місце в сівозміні; обробіток ґрунту та система удобрення; строки та способи сівби; догляд за посівами; збирання врожаю; технологію вирощування сіянки; вирощування цибулі-ріпки з сіянки; особливості вирощування цибулі-ріпки розсадою; особливості технологій вирощування цибулі-шалот, цибулі-батун, цибулі-порей, цибулі-шніт; вирощування цибулі на перо; місце в сівозміні озимого і ярого часнику; систему обробітку ґрунту та удобрення; збирання врожаю; вирощування часнику на зелень; вирощування часнику з насіння; підготовку до зберігання та умови зберігання цибулі і часнику; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати цибулю-ріпку з насіння згідно сучасної технології; вирощувати часник на зелень; вирощувати часник з насіння; збирати врожай цибулі та часнику; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 4.1.5	Сучасна технологія вирощування картоплі	Знати: районовані сорти та місце в сівозміні картоплі; систему обробітку ґрунту та удобрення; підготовка бульб до посадки; обробку бульб стимуляторами росту; строки та способи посадки картоплі; догляд за рослинами; захист від хвороб та шкідників; збирання врожаю; сортування та способи зберігання картоплі; зарубіжні технології виробництва картоплі; спосіб вирощування ранньої картоплі під агроволокном; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: згідно технології проводити підготовку бульб до посадки; обробляти бульби стимуляторами росту; доглядати за рослинами; збирати врожай; сортувати та зберігати картоплю дотримуючись технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О – 4.1.6	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини бобових і цукрової кукурудзи	Знати: районовані сорти гороху, квасолі та бобів; попередники гороху; обробіток ґрунту та система удобрення; підготовка насіння до сівби; строки та способи сівби; особливості інтенсивних технологій вирощування квасолі та бобів; районовані сорти та гібриди цукрової кукурудзи; система обробітку ґрунту та удобрення; підготовка насіння до сівби: протруювання, інкрустація та гідрофобізація; строки та способи сівби; догляд за посівами; збирання та зберігання врожаю; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати овочеві культури родини бобових і цукрової кукурудзи; готувати насіння до сівби; доглядати за посівами; збирати та зберігати врожай; дотримуватися вимог

		з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.1.7	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини пасльонових	Знати: районовані сорти помідорів, перцю, баклажанів; розсадний спосіб вирощування помідорів: вирощування розсади; місце в сівозміні; система обробітку ґрунту та удобрення; строки та способи садіння розсади; догляд за рослинами; збирання врожаю (фаза стиглості, способи збирання); безрозсадний спосіб вирощування помідорів: місце в сівозміні; система обробітку ґрунту та удобрення; строки та способи сівби; збирання та зберігання врожаю; інтенсивні технології вирощування перцю та баклажанів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати овочеві культури родини пасльонових згідно технології; вирощувати розсаду родини пасльонових; доглядати за рослинами; збирати та зберігати врожай дотримуючись технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.1.8	Сучасна технологія вирощування овочевих культур родини гарбузових	Знати: районовані сорти огірків, кабачків, гарбузів, патисонів, кавунів, дині; місце в сівозміні; систему обробітку ґрунту та удобрення; підготовку насіння до сівби; строки та способи сівби; догляд за посівами; технологію вирощування гарбузових на опорній системі, із застосуванням краплинного зрошення, чорної мульчуючої плівки, агроволокна; технологію вирощування огірка для одноразового комбайнового збирання; збирання врожаю, умови транспортування та зберігання; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: згідно технології вирощувати овочеві культури родини гарбузові; підготувати насіння до сівби; доглядати за посівами; збирати, транспортувати та зберігати врожай; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.1.9	Сучасна технологія вирощування зелених овочевих культур	Знати: районовані сорти: салату, кропу, петрушки, шпинату; агротехніку вирощування, збирання та зберігання; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: згідно сучасних технологій вирощувати зелені овочеві культури; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.1.10	Сучасна технологія вирощування багаторічних і малопоширених овочевих культур	Знати: районовані сорти ревеню, шавлю, спаржі, хрону, катрану; систему обробітку ґрунту та удобрення; строки та способи сівби і висаджування розсади (живців); догляд за рослинами; збирання та зберігання врожаю; способи вирощування малопоширених овочевих культур: фізалісу суничного, топінамбуру овочевого, гірчиці листової, мангольду, фенхелю овочевого та інших; маркетингове впровадження малопоширених овочевих культур; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати згідно технології багаторічні і малопоширені овочеві культури; згідно строків і способів сівби висаджувати розсади; доглядати за рослинами; збирати та зберігати врожай; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль O-4.2. Овочівництво закритого ґрунту		
O – 4.2.1	Світлові зони в	Знати: світлові зони тепличного овочівництва; види

	Україні, конструкції та енергетика споруд закритого ґрунту. Новітні методи вирощування овочевих культур	утепленого ґрунту та культивацийних споруд, їх обігрів; світлопроникні матеріали і їх застосування у закритому ґрунті; монтаж і демонтаж плівкових теплиц із рам; створення і регулювання мікроклімату в спорудах закритого ґрунту; застосування новітньої технології світло культури; відмінності гідропонного методу від інших способів вирощування овочевих культур; субстрати та живильні розчини; підготовку субстрату до експлуатації; малооб'ємну гідропонику; коригування живильного розчину; дезінфекції субстрату; суть аеропонного та іонопонного методів вирощування овочевих культур в закритому ґрунті; роль карантинних заходів при гідропонній культурі; стандартизовані технології вирощування овочевих культур для сушіння і зберігання; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: регулювати мікроклімат в спорудах закритого ґрунту; готувати субстрати до експлуатації; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.2.2	Метод розсади в овочівництві	Знати: суть методу розсади в овочівництві, його економічну ефективність; розсадні комплекси; промислову технологію вирощування розсади; реалізацію розсади; касетну технологію вирощування розсади із застосуванням торф'яних і торфоперегнійних таблеток; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати розсаду дотримуючись промислової технології; вирощувати розсаду із застосуванням торф'яних і торфоперегнійних таблеток; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.2.3	Сучасна технологія вирощування огірків у закритому ґрунті	Знати: районовані сорти і гібриди; літньо-осінню культуру огірка; вирощування огірка в плівкових, гідропонних теплицях, теплицях на соломі, парниках та під малогабаритним плівковим покриттям; впровадження нових сортів огірка вітчизняної і зарубіжної селекції у виробництво; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати огірки в плівкових, гідропонних теплицях, теплицях на соломі, парниках та під малогабаритним плівковим покриттям; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.2.4	Сучасна технологія вирощування помідорів у закритому ґрунті	Знати: районовані сорти і гібриди; підготовку насіння до сівби та строки висівання; вирощування розсади; підготовку ґрунту; висаджування розсади; догляд за рослинами; збирання врожаю; вирощування помідорів у подовженій культурі; особливості вирощування помідорів у парниках, гідропонних, плівкових теплицях і переносних спорудах; впровадження нових сортів помідора вітчизняної і зарубіжної селекції у виробництво; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: готувати насіння до сівби; висаджувати розсаду; доглядати за рослинами; вирощувати помідори у парниках, гідропонних, плівкових теплицях і переносних спорудах; збирати врожай; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.

O – 4.2.5	Сучасна технологія вирощування інших плодових овочевих культур	Знати: районовані сорти і гібриди перцю солодкого; підготовку насіння до сівби та строки висівання; вирощування розсади; підготовку ґрунту; висаджування розсади; догляд за рослинами; збирання врожаю; особливості вирощування перцю солодкого в теплицях, парниках та під малогабаритним плівковим покриттям; районовані сорти і гібриди баклажанів; вирощування баклажанів у зимових теплицях; підготовку насіння до сівби та строки висівання; вирощування розсади; підготовку ґрунту; висаджування розсади; догляд за рослинами; збирання врожаю; особливості вирощування баклажанів в плівкових теплицях, парниках, під малогабаритним плівковим покриттям; районовані сорти і гібриди дині, кавунів і кабачків; вирощування дині і кабачків в плівкових теплицях, парниках та під малогабаритним плівковим покриттям; вирощування кавунів в зимових і плівкових теплицях, парниках та під малогабаритним плівковим покриттям; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати розсаду; висаджувати розсаду; підготовлювати ґрунт; доглядати рослини; збирати врожай; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.2.6	Сучасна технологія вирощування зелених культур у закритому ґрунті	Знати: морфолого-біологічну характеристику салату; районовані сорти і гібриди зелених культур; способи вирощування салату в закритому ґрунті; методи підготовки насіння до сівби та строки висівання; вирощування розсади; підготовку ґрунту для висаджування розсади; догляд за рослинами; збирання врожаю; вирощування салату безрозсадним способом; районовані сорти і гібриди шпинату; підготовка насіння до сівби та строки висівання; морфолого-біологічну характеристику кропу; районовані сорти і гібриди кропу; способи вирощування салату в закритому ґрунті; методи підготовки насіння до сівби; строки та способи сівби; догляд за рослинами; збирання врожаю; конвеєрне вирощування зелених культур; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати зелені культури у закритому ґрунті згідно технології; доглядати за рослинами; збирати врожай; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.2.7	Сучасна технологія вирощування вигонкових овочевих культур	Знати: методи вигонки цибулі на перо; зберігання та підготовку до висаджування садивного матеріалу; строки посадки; догляд за рослинами; збирання врожаю; вигонка зелені петрушки; районовані сорти; зберігання та підготовка до висаджування коренеплодів; строки посадки; догляд за рослинами; збирання врожаю; вигонка столового буряка; районовані сорти; заготівля, зберігання та підготовка до висаджування садивного матеріалу; строки посадки; догляд за рослинами; збирання врожаю; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати вигонкові овочеві культури згідно технології; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.

O – 4.2.8	Насінництво овочевих культур	Знати: сортові категорії насіння; способи отримання насіння; ознаки стиглості плодів на насіння; збирання врожаю та доведення до посівних кондицій насіння овочевих культур; товарну обробку і зберігання насіння; вирощування насіння нових сортів і гібридів, створених на основі досягнень в галузі біотехнології; вирощування маточних коренеплодів методом штеклінгів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: збирати врожай та доводити до посівних кондицій насіння овочевих культур; вирощувати насіння нових сортів і гібридів; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль O-4.3. Захист рослин в овочівництві		
O – 4.3.1	Основні шкідники овочевих культур та заходи боротьби з ними. Організація роботи служби захисту рослин	Знати: основні шкідники овочевих культур, їх видовий склад, відмінності у будові тіла, характер пошкоджень; вплив екологічних умов на розвиток шкідників; найбільш поширені шкідники овочевих культур із сисним ротовим апаратом, особливості будови їх ротових органів, циклу розмноження, характеру пошкоджень; шкідники овочевих культур із гризучим ротовим апаратом, відмінності будови ротових органів, цикл розмноження, характер пошкоджень; шкідники капустяних овочевих культур, характер їх пошкоджень та міри боротьби; шкідники цибулі і часнику, характер їх пошкоджень та міри боротьби; шкідники столових коренеплодів, картоплі, цикл їх розвитку та характер пошкоджень; шкідники овочевих культур закритого ґрунту, способи їх поширення, характер їх пошкоджень та міри боротьби; багатодні шкідники, їх спеціалізація, характер пошкоджень та міри боротьби з ними; поняття про службу сигналізації і прогнозів; організація роботи служби захисту рослин у тепличних господарствах; річний план і робочі плани щодо захисту рослин за періодами сільськогосподарських робіт; основні види прогнозів: багаторічний, довгостроковий, сезонний, короткостроковий; принципи і методи розробки прогнозів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати шкідників овочевих культур за зразками ушкоджених ними рослин та таблицями; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.3.2	Хвороби сільськогосподарських культур та заходи боротьби з ними	Знати: біологічні особливості основних хвороб; діагностику хвороб; паразитні та непаразитні хвороби овочевих культур, їх основні збудники та причини їх виникнення, характер проявлення та заходи боротьби з ними; значення сівозмін і фітосанітарних заходів в боротьбі з інфекціями; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати хвороби овочевих культур за зразками уражених рослин та таблицями; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 4.3.2	Комплекс методів боротьби з шкідниками та хворобами овочевих культур	Знати: нові напрями в захисті рослин; вплив пестицидів на біоценози; недоліки і переваги хімічного методу боротьби з шкідниками і хворобами; фізико-механічний і біофізичний методи боротьби з шкідниками і хворобами овочевих культур; технологію обробки розчинами пестицидів насіння,

		сидивних бульб та цибулин; інтегровану система захисту рослин, її вплив на навколишнє середовище; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: визначати норми внесення пестицидів для боротьби з шкідниками і хворобами овочевих культур; готувати бордоську рідину в лабораторних умовах; визначення її якості за допомогою індикаторного паперу; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
Модуль О-4.4. Механізація робіт в овочівництві		
О- 4.4.1	Механізація обробітку ґрунту та внесення добрив. Механізація робіт в закритому ґрунті	Знати: будову, підготовку до роботи та обслуговування сучасних ґрунтообробних машин та машин для внесення добрив; будову, підготовку до роботи та обслуговування сучасних машин і пристроїв для очищення та набивання парників, обробітку ґрунту в теплицях, виготовлення торфоперегнійних горщиків, внесення добрив, поливу, обприскування і запилення; пристрої та обладнання для збирання і транспортування врожаю; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обслуговувати сучасні ґрунтообробні машини для внесення добрив; виготовляти торфоперегнійні горщики, вносити добрива; здійснювати полив; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О- 4.4.2	Механізація посіву, садіння розсади і картоплі	Знати: будову, підготовку до роботи та обслуговування сучасних овочевих сіялок, розсадосадильної машини і картоплесаджалок; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обслуговувати сучасні овочеві сіялки та розсадосадильні машини; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О- 4.4.3	Механізація робіт із захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів	Знати: будову, підготовку до роботи та обслуговування сучасних обприскувачів; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: підготувати до роботи та обслуговувати сучасні обприскувачі; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
О- 4.4.4	Механізація збирання врожаю. Механізація збирання, обмолоту та відокремлення насіння з насінників, сушіння, очищення і сортування насіння	Знати: будову, підготовку до роботи та обслуговування сучасних машин для збирання врожаю овочевих культур; машини для відокремлення насіння з плодів; призначення, загальну будову, принцип роботи і підготовку до роботи даних машин; машини для сушіння насіння; призначення, загальну будову, принцип роботи і підготовку до роботи даних машин; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: обслуговувати сучасні машини для збирання врожаю овочевих культур; підготувати до збирання, обмолоту та відокремлення насіння з насінників, сушіння, очищення і сортування насіння сучасних машин; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.

5. Перелік основних засобів навчання
Професійна кваліфікація: овочівник 4-го розряду

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
1	2	3	4	5
1.	Обладнання			
1.1.	Трактор	1	1	
1.2.	Плуг тракторний	1	2	
1.3.	Борони дискові	1	1	
1.4.	Борони зубові	5	5	
1.5.	Овочева сіялка	1	1	
1.6.	Розкидач мінеральних добрив	1	1	
1.7.	Картоплесаджалка	1	1	
1.8.	Оприскувач	1	1	
1.9.	Культиватор	1	1	
1.10.	Лупа складна кишенькова	1	15	
1.11.	Пінцет	1	15	
1.12.	Пробірки	3	45	
2.	Натуральні зразки			
2.1.	Зразки біопалива, комплект	1	15	
2.2.	Зразки ґрунтів, комплект	1	15	
2.3.	Зразки субстратів, комплект	1	15	
2.4.	Зразки овочів, комплект	1	15	
2.5.	Колекція мінеральних добрив	1	15	
2.6.	Колекція насіння без етикеток	1	15	
2.7.	Колекція насіння з етикетками	1	15	
2.8.	Муляжі овочів, комплект	1	15	
2.9.	Гербарні зразки хвороб овочевих культур, комплект	1	15	
2.10.	Колекції шкідників овочевих культур, комплект	1	15	
3.	Інструмент			
3.1.	Сапа	1	15	
3.2.	Вила господарські	1	15	
3.3.	Лопати господарські	1	15	
3.4.	Бочки для приготування робочих розчинів (мінеральних та органічних)	1	3	
3.5.	Відра	1	15	
3.6.	Оприскувач ручний	1	5	
3.7.	Ніж господарський	1	15	
3.8.	Носилки, візок для перевезення		10	
3.9.	Маркер	1	4	

4.	Прилади і пристрої			
4.1.	Ваги технічні	1	2	
4.2.	Лінійка вимірвальна	1	5	
4.3.	Термометр для вимірювання температури ґрунту	1	2	
4.4.	Термометр для вимірювання температури повітря	1	2	

Професійна кваліфікація: овочівник 5-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

5-й розряд

Завдання та обов'язки. Високопродуктивно використовує машини та механізовані агрегати під час виконання робіт з висівання, садіння, догляду за посівами овочевих культур. Виконує роботи з догляду за посівами і захисту рослин від шкідників та хвороб. Дотримується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен знати: сучасні культивацийні споруди та альтернативні способи їх обігріву, сучасну технологію вирощування овочів; передову агротехніку та технологію виконання робіт на механізованих агрегатах під час висівання та садіння овочів сівалками, саджалками та розсадосадильними машинами, обприскування та обпилення овочевих культур тощо; принципи роботи на сівалках, саджалках, розсадосадильних машинах під час висівання овочевих культур і садіння розсади, а також роботи з обробки пестицидами овочевих культур, на роботах поливального-шлангувальника під час поливання овочевих культур; основи ринкової економіки у виробництві та реалізації овочів, напрями та методи підвищення продуктивності праці, якості продукції, нормування, організації та оплати праці в овочівництві; вимоги споживача до якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Кваліфікаційні вимоги. Професійно-технічна освіта. Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією овочівника 4-го розряду – не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Оброблення пестицидами овочевих культур закритого ґрунту.
2. Обприскування пестицидами овочевих культур відкритого ґрунту.
3. Обслуговування сівалки під час висівання овочевих культур.
4. Висаджування розсади на розсадосадильній машині.
5. Виконання робіт поливального-шлангувальника.
6. Протруєння насіння овочевих культур.
7. Внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних та мінеральних добрив.
8. Здійснює підготовку овочевої сівалки до роботи.
9. Здійснює підготовку до роботи картоплесаджалки.
10. Здійснює підготовку до роботи розсадосадильної машини.
11. Здійснює сортову прочистку насінників овочевих культур.
12. Здійснює підготовку до роботи обприскувача.

13. Здійснює підготовку до роботи протруєвача.
14. Здійснює підготовку до роботи картоплезбирального комбайну.
15. Виконує підготовку до роботи машини для сушіння насіння.
16. Оброблення овочесховищ та овочів біологічними препаратами для довготривалого зберігання.
17. Сортування овочів за ступенями зрілості відповідно до вимог якості продукції.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією овочівник 4-го розряду

2.1. При підвищенні професійної кваліфікації

Освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 4-го розряду; стаж роботи за професією Овочівник 4-го розряду – не менше 1 року.

2.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Овочівник 5-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 6111 Овочівник

Професійна кваліфікація: овочівник 5-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 175 годин

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	О-5.1
1.	Загальнопрофесійна підготовка		
2.	Професійно-теоретична підготовка	40	40
3.	Професійно-практична підготовка	118	118
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7	
5.	Консультації	10	
6.	Державна кваліфікаційна атестація	7	
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п. 4, 5)	165	158

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.

2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу (але не більше 66 годин)

4. Типова програма з підготовки за професією Овочівник 5-го розряду (Зміст професійних компетентностей)

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль О-5.1. Агротехнології		
О – 5.1.1	Спеціалізація овочівництва	Знати: концентрацію і спеціалізацію овочівництва; основні овочеві культури агрокліматичних зон; насінництво овочевих культур агрокліматичних зон України.
О – 5.1.2	Сучасна технологія та	Знати: сучасну технологію та агротехніку вирощування овочевих культур групи капуст, столових коренеплодів, цибулі

	агротехніка вирощування овочевих культур у відкритому ґрунті	і часнику, картоплі, плодів овочевих культур родини бобових, цукрової кукурудзи, родини пасльонових, родини гарбузових, багаторічних і малопоширених овочевих культур; районовані сорти, місце в сівозміні, обробіток ґрунту та система удобрення, підготовку насіння до сівби (садивного матеріалу до посадки), строки та способи сівби (садиння), догляд за рослинами, збирання врожаю; особливості вирощування овочів в умовах радіонуклідного забруднення; способи регулювання плодоношення овочевих культур; значення своєчасного збирання врожаю для якості овочів; способи збирання врожаю (за допомогою тракторного візка чи платформи, вибирання овочів комбайнами та спеціальними машинами); методи боротьби з втратами врожаю; створення умов для зберігання врожаю; газові суміші для довготривалого зберігання овочів; стандартизовані технології вирощування овочевих культур для сушіння і зберігання; економічну ефективність вирощування окремих овочевих культур; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати овочеві культури групи капуст, столових коренеплодів, цибулі і часнику, картоплі, плодів овочевих культур родини бобових, цукрової кукурудзи, родини пасльонових, родини гарбузових, багаторічних і малопоширених овочевих культур дотримуючись технології; збирати врожай (за допомогою тракторного візка чи платформи, вибирання овочів комбайнами та спеціальними машинами); зберігати врожай за допомогою газових сумішей; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 5.1.3	Сучасна технологія та агротехніка вирощування овочевих культур у закритому ґрунті	Знати: концентрацію, спеціалізацію та економічну ефективність виробництва овочевої продукції закритого ґрунту; індустріалізацію тепличного господарства; види і конструкції культивацийних споруд закритого ґрунту: парники, теплиці, тепличні комбінати, шампінйонниці; альтернативні способи обігріву споруд закритого ґрунту; сучасні технології вирощування огірків у закритому ґрунті; вирощування огірків у літньо-осінній культурозміні; сучасні технології вирощування помідорів у закритому ґрунті; особливості вирощування першо солодкого, баклажанів, зелених посівних та прямих овочевих культур, культур родин капустяних та селерових в спорудах закритого ґрунту; види стиглості овочів (збиральна, технічна, біологічна); строки збирання овочів, придатних для вживання та для зимового зберігання; вимоги споживача до якості продукції; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: вирощувати овочеві культури у закритому ґрунті дотримуючись сучасних технологій та агротехніки; збирати овочі, придатні для вживання та для зимового зберігання; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 5.1.4	Заходи боротьби з шкідниками і хворобами овочевих культур	Знати: комплекс методів захисту від шкідників та хвороб для різних видів овочевих культур; впровадження інтегрованої системи захисту овочевих рослин від шкідників та хвороб; вплив інтегрованої системи захисту на навколишнє середовище; застосування мультифункціональних біологічних препаратів для підвищення врожайності овочевої продукції;

		вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: впроваджувати методи захисту від шкідників та хвороб для різних видів овочевих культур; застосовувати мультифункціональні біологічні препарати для підвищення врожайності овочевої продукції; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.
O – 5.1.5	Механізація робіт в овочівництві. Організація робіт в овочівництві. Вимоги до якості продукції	Знати: значення й впровадження комплексної механізації в овочівництві відкритого і закритого ґрунту; методи організації технологічного процесу використання техніки при обробітку ґрунту, внесенні добрив, при сівбі та висаджуванні овочевих культур, проведенні робіт із захисту рослин від шкідників та хвороб, поливі, збиранні врожаю, виготовленні торфоперегнійних горщиків та поліетиленових мішечків; технологію перевірки якості роботи; використання малогабаритної техніки в підсобних господарствах; форми організації праці; організацію робочого місця; раціональний режим праці і відпочинку; норми виробітку, порядок їх встановлення; напрями та методи підвищення продуктивності праці; заробітна плата, її форми та види; матеріальне стимулювання працівників; систему управління якістю виконуваних робіт; форми і методи контролю якості; вимоги споживача до якості продукції овочівництва; оцінку рівня якості продукції; шляхи підвищення якості продукції; вимоги з охорони праці під час виконання робіт. Уміти: використовувати техніку при обробці ґрунту, внесенні добрив, при сівбі та висаджуванні овочевих культур; проводити роботи із захисту рослин від шкідників та хвороб; використовувати малогабаритну техніку в підсобних господарствах; організовувати робоче місце; дотримуватися вимог з охорони праці під час виконання робіт.

5. Перелік основних засобів навчання

Професійна кваліфікація: овочівник 5-го розряду

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
1.	Обладнання			
1.1.	Трактор	1	1	
1.2.	Плуг тракторний	1	2	
1.3.	Борони дискові	1	1	
1.4.	Борони зубові	5	5	
1.5.	Овочева сіялка	1	1	
1.6.	Розкидач мінеральних добрив	1	1	
1.7.	Картоплесаджалка	1	1	
1.8.	Оприскувач	1	1	
1.9.	Культиватор	1	1	
1.10.	Лупа складна кишенькова	1	15	
1.11.	Пінцет	1	15	
1.12.	Пробірки	3	45	

2.	Натуральні зразки			
2.1.	Зразки біопалива, комплект	1	15	
2.2.	Зразки ґрунтів, комплект	1	15	
2.3.	Зразки субстратів, комплект	1	15	
2.4.	Зразки овочів, комплект	1	15	
2.5.	Колекція мінеральних добрив	1	15	
2.6.	Колекція насіння без етикеток	1	15	
2.7.	Колекція насіння з етикетками	1	15	
2.8.	Муляжі овочів, комплект	1	15	
2.9.	Гербарні зразки хвороб овочевих культур, комплект	1	15	
2.10.	Колекції шкідників овочевих культур, комплект	1	15	
3.	Прилади і пристрої			
3.1.	Ваги технічні	1	2	
3.2.	Лінійка вимірювальна	1	5	
3.3.	Термометр для вимірювання температури ґрунту	1	2	
3.4.	Термометр для вимірювання температури повітря	1	2	

Зауваження та пропозиції щодо змісту стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії 6111 Овочівник надсилати за адресою:
03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36,
Інститут модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.
Телефон: (044)248-91-16.